

*De volle prothese* door B. R. Bakker, Oud-Lector in de tandheelkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Uitgave: N.V. A. Oosthoek's Uitgevers Mij., Utrecht, 1948, 156 blz., 147 illustraties. Prijs: geb. f 11.25.

In zijn voorwoord zegt Bakker dit leerboek geschreven te hebben voor oudere studenten en jongere practici. Hoewel referent zich langzamerhand niet meer meent te mogen scharen onder de categorie der jongeren, heeft hij met grote belangstelling kennis genomen van de inhoud en hij zou het ter bestudering willen aanbevelen aan alle collegae, die belang stellen in de prothetische tandheelkunde; een leerboek waarmee zeker ook onze Zuidelijke naburen hun prothetische kennis zouden kunnen verrijken.

In een historisch overzicht onderscheidt schrijver 3 perioden. Men moet wel groot respect hebben voor hetgeen onze voorvaders met hun primitieve instrumenten en materialen hebben weten te bereiken. Een volledig benutten der moderne hulpmiddelen en kennis hieromtrent door intensieve studie der thans verschijnende hand- en leerboeken is gebiedende eis. Het mag daarom een voordeel genoemd worden dat schrijver zijn onderwerp heeft weten te comprimeren tot een werk van matige omvang, al heeft hij zich hierbij uiteraard bepaalde beperkingen moeten opleggen.

Wanneer men zich na bestudering der vele op prothetisch tandheelkundig terrein verschenen werken bezwaard gaat voelen door het *niet* gebruiken van een face-bow, het niet bepalen van de condylus-baan e.d., weet Bakker ons tandheelkundig geweten gerust te stellen door zijn hoofdstukken over maten en gemiddelden in de prothetiek en bewegingen der onderkaak, een en ander aan de hand van vele grafische en andere voorstellingen. De fouten, ontstaan door het niet gebruiken der bovenvermelde instrumenten of hulpmiddelen, zouden zelfs belangrijk geringer zijn dan de fouten, ontstaan door krimpung van was e.d. bij de laboratoriumtechniek. Zeer terecht wijst schrijver bij het stellen van een prothetische diagnose op de noodzaak van het maken van studie-afdrukken. Referent zou niet willen onderschrijven dat gips ook *thans* nog het meest geschikte materiaal vormt. Om verschillende redenen valt aan de colloid-materialen de voorkeur te geven. Voordelen zoals het in zijn geheel verwijderen van de afdruk uit de mond, ondanks bestaande ondersnijdingen, de mogelijkheid de afdruk tweemaal te kunnen uitgieten, het gemak waarmee afdruk en uitgegoten model zonder separatie van elkaar te scheiden zijn en nog meer, stellen gips op de achtergrond. In combinatie met een thermoplastisch afdruk materiaal kan men volstaan met een zeer kleine collectie afdrukpleps waarmee men de meest gecomplceerde afdruk kan nemen.

Na analyse der studiemodellen en onderzoek in de mond waarbij schrijver de nadruk legt op de noodzakelijkheid van een op exacte diagnose gebouwde prothese, gaat hij uitvoerig in op de vervaardiging der werkafdrukken met inachtnaem van de gesteldheid van de mucosa.

In zijn hoofdstuk over het opstellen, breekt Bakker een lans voor het gebruik van niet-anatomische elementen ter vervanging van anatomische molaren en praemolaren, een en ander ter voorkoming van voortijdige resorptie. In dit verband moge er op gewezen worden, dat hier sprake is van porcelein elementen. Sommige auteurs geven uit dien hoofde de voorkeur aan kunsthars-elementen. Terrecht wijdt Bakker aan dit materiaal nog geen beschouwing, omdat de toekomst zal leren of de voordelen opwegen tegen de gebleken en nog onbekende bezwaren.



Het „passen in was” wordt uitvoerig behandeld; ook dit hoofdstuk munt uit door zeer duidelijk fotomateriaal en welverzorgde tekeningen. Des schrijvers eis, de gehele opstelling zelf ter hand te nemen, zal door tijdsgebrek practisch onuitvoerbaar blijken, al moet worden toegegeven dat voor het passen een ruime tijd beschikbaar moet zijn teneinde zelf belangrijke correcties in stand of opvulling te kunnen uitvoeren. Met enige praktische wenken besluit schrijver het hoofdstuk over het plaatsen van de prothese, gevolgd door het retoucheren en het „voeren”, waarmede het „rebasen” bedoeld is. Het is referent niet geheel duidelijk, waarom in dit laatste hoofdstuk met geen enkel woord wordt melding gemaakt van het gebruik van de metaal-oxydenpasta's (Kerr, Kelly enz.), die voor dit doel zo uiterst geschikt zijn gebleken en de bewerking belangrijk vereenvoudigen.

Een apart hoofdstuk is gewijd aan „de Directe Prothese” en geschreven door Lector J. G. van der Ven.

Terecht wijst schrijver op het psychisch trauma, dat verwekt kan worden bij het stellen van de indicatie „volle” prothese (waarom toch niet „totale” prothese? ref.). De directe prothese kan dit trauma verkleinen en verdient ruime toepassing. Voor het nemen van afdrucken zou referent ook hier de voorkeur geven aan de combinatie van thermoplastisch materiaal met een colloid, waardoor het verlengen van lepels, hetzij met was of door aan te solderen metaalstroken, geheel kan komen te vervallen. Iedere methode van werken is voor modificatie vatbaar, verbetering van materialen spelen hierbij een belangrijke rol. De grondgedachte van dit gehele leerboek zal echter een blijvende steun zijn voor ieder die interesse heeft voor de prothetische tandheelkunde.

J. A. M. DE DECKER

---

*Tussen stoep en stoel*, door A. H. Geest van Lunzen. Uitg. H. Veenman en Zonen, Wageningen. Ingen. f 3,—, geb. f 4,25, geïllustreerd. 111 pag.

De eeuwen door heeft de tandheelkunde aan humoristen, zowel in woord en geschrift als in beeld de nodige stof geleverd. Schuilt er achter dit toch min of meer sadistisch plezier over de caricaturale gezwollen of van pijn vertrokken gezichten misschien het onderbewuste besef, dat de foltering meestal toch van goedaardig karakter blijkt te zijn, zodat de betrokkene alleen maar eens een „welverdiende” penitentie wordt opgelegd?

Hoe dan ook, zelfs heden ten dage werkt ons beroep in bovengenoemd opzicht nog stimulerend en het zijn nu vooral zijn beoefenaren die nog al eens een harde noot te kraken krijgen, wat, historisch bekeken wel verklaarbaar is: onze „markt-collega's” van voorheen hebben deze traditie met verve gevestigd.

Het is m.i. de verdienste van de schrijver dat hij de humor nu eens aan de andere zijde zoekt. Hij is „geleerd”; of dit nu zo maar enkel of „zeer geleerd” of „hooggeleerd” is verklap ik niet. Scherpzinnigen zouden dan door zijn nom de plume kunnen heenzien. Maar in ieder geval is hij deskundig en wanneer hij nu zijn patiënten op het ogenblik dat zij aan zijn genade zijn overgeleverd eens behoorlijk in 't zonnetje zet, dan neemt hij als 't ware wraak voor ons allen.

Dit zijn trouwens ook de beste hoofdstukken uit het boek en men zou dit onderwerp eigenlijk nog wel graag wat verder uitgebuit hebben gezien. Ook al kan men misschien bezwaar hebben tegen de wat grote vrijmoedigheid waarmee de schr. onsmakelijke „avonturen” in zijn spreekkamer beschrijft. — Maar het is welhaast een onuitvoerbare opgave 110 pagina's met eigen humor te vullen. Zodat de auteur nu en dan naar de historie grijpt en ons op odontologische bijzonderheden van vorsten of beroemde mannen vergast. Dat de redactie van het T.v.T. onbekend is met de „hem verleende toestemming” om daaruit stukken te gebruiken, zij hem gracielijk vergeven!

Het boekje, dat geen roman of novelle is en dus nog niet voldoet aan het verlangen naar een tandheilkundige Dr. Vlimmen, is uiterst geschikt voor de wachtkamer. De patiënt, maar ook de collega zal er wel iets van opsteken; humor kan soms een prima leermiddel zijn!

MARGADANT